

Çevirmen (Seviye 6) Ulusal Meslek Standardı'nın Mütercim ve Tercümanlık Bölümlerinin Öğretim Programlarındaki Yeri: Çevirmen Adaylarını Standart ile Tanıştırıyor Muyuz?*

The Incorporation of the National Occupational Standard for Translator/Interpreter (Level 6) into the Course Structure Diagrams of Translation and Interpreting Departments: Are Future Translators and Interpreters Informed about the Standard?

Nazan Müge Uysal¹ , Ensa Filazi²

¹Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, Bolu, Türkiye

²Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Almanca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Sorumlu yazar/

Corresponding author : Nazan Müge Uysal

E-posta / E-mail : mugeuysal@ibu.edu.tr

*Bu çalışmanın bir bölümü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim ve Tercümanlık Bölümü tarafından 29 Eylül-1 Ekim 2022 tarihleri arasında düzenlenen Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası Akademik Çeviribilim Çalışmaları Kongresinde [Bolu Abant İzzet Baysal University International Congress on Translation and Interpreting Studies (BAIBU-ICASTIS)] sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Part of this study was presented as an oral presentation at Bolu Abant İzzet Baysal University International Congress on Academic Studies in Translation and Interpreting Studies (ICASTIS, 29 September-1 October, 2022), Bolu, Turkey and published in the book of abstracts.

ÖZ

Hayat Boyu Öğrenme Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) çalışmalarının bir uzantısı olan Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi (UMYS) oluşturma süreci ülkemizde 90'lı yıllarda başlamıştır. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) çatısı altında yürütülmekte olan UMYS'nin temel hedefleri arasında eğitim ile istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve ortak öğrenme çıktıları geliştirilebilmesi için ulusal meslek standartlarının ve mesleki yeterliliklerin oluşturulması yer almaktadır. Bu hedefler, MYK ile Yükseköğretim Kurumunu (YÖK) aynı zeminde buluşturmaktadır. YÖK'te özellikle 2017 yılından bu yana hız kazanan "uluslararasılaşma" hedefi ve Bologna süreci hedefleri çerçevesinde MYK ile ortak zeminde yürütülen çalışmaların daha güçlü bir iş birliğiyle uygulama alanlarına yansımaları gerekmektedir. Özellikle mesleki bilgi, beceri ve yetkinliklerin belirlendiği asgari norm olarak kabul edilen meslek standartları ile yükseköğretim programları arasındaki ilişkinin kuvvetlendirilmesi bu ihtiyaca hizmet edecek bir bağlantı noktasıdır. AYÇ ve UMYS hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için öğretim programlarının planlanmasında ve mevcut programların ders kataloglarının geliştirilmesinde meslek standartlarından faydalanılması oldukça önemlidir. Çevirmenlik mesleği 2011 yılında UMYS'ye dâhil edilmiştir. Çevirmen (Seviye 6) Ulusal Meslek Standardı (ÇUMS) 2013 yılında Resmî Gazete'de yayımlanmış ve 2020 yılında güncellenmiştir. Bu çalışmada, ülkemizde lisans düzeyinde çeviri eğitimi verilen mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında ÇUMS'nin yeri nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile araştırılmış ve çeviri eğitiminde ÇUMS'ye ne ölçüde yer verildiği saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: çeviri eğitimi, Çevirmen Ulusal Meslek Standardı (Seviye 6), mütercim ve tercümanlık lisans programları, ulusal mesleki yeterlilik sistemi, yükseköğretimde uluslararasılaşma

Başvuru / Submitted : 10.06.2024

Revizyon Talebi /
Revision Requested : 31.07.2024

Son Revizyon /
Last Revision Received : 12.08.2024

Kabul / Accepted : 13.08.2024

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

ABSTRACT

The establishment of the National Vocational Qualifications System, which is linked to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF-LLL), has started in the 90s in Turkey. Regulated by the Vocational Qualifications Authority, one of the main goals of the National Vocational Qualifications System is to develop national occupational standards and occupational qualifications so that cooperation between education and employment is strengthened. As they explicate the knowledge, skills, and attitudes practitioners of an occupation are expected to acquire and possess, utilization of occupational standards in education programs plays a crucial role on the way to reaching the goals of EQF-LLL and the National Vocational Qualifications System. Translation profession was incorporated into the National Vocational Qualifications System in 2011, and the National Occupational Standard for Translator/Interpreter [NOSTI (Level 6)] was published on the Official Gazette in 2013. It was revised in 2020. This study aims to identify the inclusion of NOSTI into translation and interpreting undergraduate programs in Turkey with a focus on analysis of course structure diagrams and course details of these programs. As an instance of qualitative research methods, document analysis is used to explore to what extent NOSTI is integrated in the courses offered in translation and interpreting departments.

Keywords: internalization in higher education, the National Occupational Standard for Translator and Interpreter (Level 6), national vocational qualifications system, translation and interpreting education, translation and interpreting undergraduate programs

EXTENDED ABSTRACT

The establishment of the National Vocational Qualifications System is regulated by the Vocational Qualifications Authority in Turkey. The overriding concern of the National Vocational Qualifications System, which is linked to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF-LLL), is to establish national occupational standards and occupational qualifications, which will enable the development of a stronger connection and cooperation based on shared learning outcomes between education and employment. The Council of Higher Education has initiated the strategy of internalization as of 2017. In line with this strategy and the Bologna Process, a stronger cooperation between the Vocational Qualifications Authority and Council of Higher Education is required for the effective implementation of shared goals and action plans. The EQF-LLL plays a prominent role in the classification of competences and learning outcomes in all types of learning environments, enabling the establishment of national and regional frameworks. In connection with the EQF-LLL, Turkey has developed the National Qualifications Framework and the National Qualifications Framework for Higher Education, specifically for the adoption of qualifications encompassing higher education, which paved the way for the establishment of national occupational standards and qualifications.

As occupational standards explicate the required knowledge, skills, and attitudes practitioners of an occupation are expected to adopt, utilization of occupational standards in education programs is of paramount importance to reach the main (and shared) goals of the EQF-LLL and the National Vocational Qualifications System. Translation profession was incorporated into the National Vocational Qualifications System in 2011, and the National Occupational Standard for Translator and Interpreter [NOSTI (Level 6)] was first published on the Official Gazette in 2013. It was revised in 2020. This study aims to identify the inclusion of NOSTI in translation and interpreting undergraduate programs in Turkey with a focus on the content analysis of course structure diagrams and course details of these departments. As an instance of qualitative research methods, document analysis is used to explore to what extent NOSTI is integrated in the courses offered in translation and interpreting departments.

The document analysis has revealed that 98 undergraduate programs offer translation and interpreting education in several language pairs (Turkish-English, Turkish-German, Turkish-French, Turkish-English&French, Turkish-Arabic, Turkish-Russian, Turkish-Bulgarian, Turkish-Chinese, Turkish-Persian, and Turkish-Japan) in Turkey¹. The results demonstrate that only 13 programs offer courses covering NOSTI, and NOSTI is mostly included in translation and interpreting departments giving education in Turkish-English language pair, which corresponds to 8 out of 13 programs. The majority of the undergraduate programs present NOSTI to future translators and interpreters in compulsory courses. 10 out of 14 courses covering NOSTI are compulsory whereas 4 courses are enlisted as elective courses in course structure diagrams. These courses are predominantly offered in the third year, in the sixth and/or fifth semesters, followed by the seventh, eighth, and second semesters, respectively. The analysis concerning the inclusion of NOSTI within course details shows that NOSTI is mainly involved in the “weekly course outline/syllabus” (10 out of 14 courses). In 5 of these 10 courses, “weekly course outline/syllabus” is the only part of the course details NOSTI is mentioned while the

¹ The number of undergraduate programs is obtained from the Guide for 2023 Higher Education Institutions Exam showing higher education programs and quotas titled “Higher Education Program Atlas” (YOK Atlas) released by the Council of Higher Education. The results of document analysis concerning course structure diagrams of undergraduate translation and interpreting departments are also used to this end.

remaining 5 courses involve NOSTI in the “course content” in addition to the “weekly outline/syllabus”. Furthermore, in 2 of the 14 courses, NOSTI is merely included in the “course content”. The last category encompasses the combination of “course content” and “learning outcomes”; that is, NOSTI is declared to be taught both in the “course content” and “learning outcomes” in 2 out of 14 courses.

To be well-equipped for today's dynamic and multifaceted workplace, translator and interpreter candidates are expected to acquire a set of sub-competences and skills, including but not limited to language and culture, thematic and domain, translation, research and technology, translation service provision, and personal and interpersonal skills throughout their academic education². These competence profiles, regarded as key reference standards for translation and interpreting (and language) industry, are meant to enhance the employability of translation and interpreting graduates. NOSTI delineates occupational duties and tasks accompanied by performance criteria, along with required professional knowledge and applied skills (to maintain these duties and tasks). As a result, integrating NOSTI into academic education and informing future translators and interpreters about expected occupational duties and tasks will help improve their conceptualization of essential aspects of translation and interpreting profession. Besides, NOSTI can serve an effective reference tool for academic circles in the design of curriculum and course details to facilitate the establishment of a stronger cooperation between learning outcomes in translation and interpreting education and the needs and expectations of translation and interpreting industry.

² The sub-competence terms are from European Master's in Translation (2022).

1. Giriş

Ülkemizde 2000’li yılların başından bu yana ivme kazanan ve MYK bünyesinde gerçekleştirilmekte olan UMYŞ çalışmalarının temel hedeflerinden biri meslek standartları ve mesleki yeterlilikler vasıtasıyla mesleki eğitim ve istihdam bağlantısının kuvvetlendirilmesidir. Meslek standartları ile ilgili çalışmaların çıkış noktası Dünya Bankasının fon desteğiyle ve Türkiye İş Kurumunun koordinasyonunda ilk olarak 1992-2000 yılları arasında başlatılmış olan “İstihdam ve Eğitim Projesi” başlıklı çalışmadır. İstihdam ve Eğitim Projesi’nin hedeflerinden birisi, ulusal meslek standartlarının oluşturulmasıdır. Bu amaçla 1992 yılında imzalanan Meslek Standartları Milli Protokolüne bağlı olarak kurulan Meslek Standartları Komisyonu vasıtasıyla eğitim ve iş dünyası “meslek standardı” kavramı ile ilk defa tanışmıştır (Uysal, 2017, ss. 155-156).

Meslek standartlarının geliştirilmesi, Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) [European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF-LLL)] çalışmaları ile bağlantılıdır. AYÇ’nin temel hedefleri, farklı ülkelerde geliştirilen mesleki yeterliliklerin anlaşılabilirliğini sağlamak için ortak bir ölçüt oluşturmak, ulusal yeterliliklerin geliştirilmesinde referans noktası olmak, bireylerin uluslararası mesleki hareketliliğine yardımcı olmak ve hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek olarak sıralanabilir (Yükseköğretim Kurumu [YÖK], t.y.-a). AYÇ; örgün, yaygın ve serbest öğrenme başlıklarını içine alan tüm öğrenme ortamlarındaki kazanımların sınıflandırılmasında ortak ölçütler oluşturma hedefine hizmet eden bir araçtır. AYÇ ile uyumlu ulusal yeterlilik çerçevelerinin oluşturulması amacıyla yürütülen çalışmalarda, özellikle yükseköğretim düzeyindeki eğitim seviyeleri için, AYÇ’nin yanı sıra Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA-YÇ) [The Framework of Qualifications of the Higher Education Area (QF-EHEA)] temel alınmaktadır.

Ülkemizde meslek standartlarının oluşturulmasında AYÇ’ye uygun olarak geliştirilen Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) kullanılmaktadır. TYÇ; ilk, orta ve yükseköğretimi de içine alan ve örgün öğretim programlarının yanı sıra yaygın ve serbest öğrenme gibi diğer öğrenme yollarıyla kazanılan yeterlilik esaslarının tanımlandığı kapsayıcı bir çerçeve metindir. Bu nedenle; Millî Eğitim Bakanlığı, MYK ve YÖK başta olmak üzere sorumlu kurumların yetki alanındaki yeterlilikleri içermektedir. Ülkemizde AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak faaliyet gösteren MYK çatısı altında yürütülen UMYŞ çalışmalarında öncelikle UMS’lerin belirlenmesi gerekmektedir. Standart oluşturma çalışmalarını standartlarla uyumlu mesleki yeterliliklerin belirlenmesi izler. Son aşama olarak da ulusal mesleki yeterliliklerle belirlenen bilgi, beceri ve yetkinliklerin akredite edilmiş ölçme ve değerlendirme kuruluşları tarafından belgelendirilmesi sağlanır. Meslek standartları ilgili faaliyet alanı için iş yerlerinde gerçekleşmesi gereken iş standartlarını; temel mesleki görevler ve bu görevlerin kapsadığı işlem basamakları olarak belirler. Mesleği icra edecek bireylerin sahip olması gereken mesleki bilgi ve becerileri de mesleki görev ve işlemlerin başarı ile gerçekleştirilmesinde kriter olarak kabul edilebilecek başarımlar ölçütleri çerçevesinde tanımlar. Mesleki yeterlilikler ise mesleki faaliyetleri meslek standardına uygun olarak gerçekleştirecek bireylerin sahip olması gereken niteliklerin, bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı ve bu donanımların nasıl ölçüleceğinin detaylı bir biçimde anlatıldığı dokümanlardır (Uysal, 2017, ss. 156-157; 162-163).

UMS; Uluslararası Meslek Sınıflandırma Protokolünde yer alan meslek kodları esas alınarak bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari norm olarak tanımlanmaktadır (T.C. Mesleki Yeterlilik Kurumu [MYK], t.y.-a). 2013 yılında yayımlanan Küresel Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Envanteri [Global National Qualifications Framework Inventory] başlıklı araştırma raporunda, TYÇ’nin meslek standartlarının oluşturulmasındaki rolüne değinilmiştir. Bu çerçeve metnin, devlet kurumları ile sektör kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirmek amacıyla öğrenme çıktılarına ve mesleki edinçlere dayalı meslek standartlarının oluşturulmasında önemli bir araç olduğu belirtilmiştir. UMS’ler, mesleki yeterliliklerin geliştirilmesine temel oluşturmaktadır. Öte yandan, bu raporda dikkat çekilen hususlardan biri mevcut mesleklerde veya gelecekte ortaya çıkacak yeni çalışma alanlarında istihdam gerekliliklerini belirlemeye hizmet edecek meslek standartlarının geliştirilmesinin tek başına yeterli olmayışdır. Bu standartların işlevsel olabilmesi ulusal yeterlilik sistemlerine etkili bir biçimde entegre edilmelerine bağlıdır. Standartların hedeflenen etki değerine sahip olabilmesi için meslek standartları ile mesleki yeterliliklerin dikkate alındığı eğitim planlamaları yapılabilmesi ve istihdam politikaları geliştirilmesi gerekmektedir. İlgili rapora göre, Türkiye, Avrupa Birliği ülkeleri dışında yeterlilik çerçeveleri konusunda çalışmalar yürüten ülkeler arasında istihdam gerekliliklerini belirlemeye yönelik meslek standartları geliştirme çalışmalarını başarıyla yürüten ülkeler arasındadır. Fakat standartların UMYŞ’ye daha etkili şekilde entegre edilmesi ülkemizde ivme kazanması gereken bir husustur. Meslek standartlarının işlevsel olabilmesi bu belgelerle uyumlu mesleki yeterlilikler geliştirilmesine ve standartların ve yeterliliklerin eğitim programlarında ve sektörde verimli bir şekilde kullanılabilmesine bağlıdır (CEDEFOP, ETF, UNESCO & UIL, 2013, ss. 25-26).

2013 yılında yayımlanan ve 2020 yılında güncellenen ÇUMS (Seviye 6), MYK bünyesinde çeviri sektörünün önde gelen meslek örgütlerinden, çeviri eğitimi verilen üniversitelerden ve çevirmen istihdam eden mesleki kurum

ve kuruluşlardan temsilcilerin katılımıyla hazırlanmış, çevirmenlik mesleğinin görünürlüğünün artması ve gelişmesi konusunda atılan önemli adımlardan biridir (MYK, 2013; MYK, 2020a). Standard'ı önemli kılan hususlardan bir diğeri, çeviri/çevirmen sivil toplum kuruluşları, akademi ve işveren kurumlar gibi çeviri alanının ana paydaşlarının ortak çalışmasıyla ortaya çıkmış bir ürün olmasıdır. Ayrıca, ÇUMS'nin meslek tanımı ve profili ile ilgili sunduğu içerik, Standard'ın çevirmen adayları açısından önemli bir referans kaynağı olmasını da sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, ÇUMS, lisans eğitimi tamamlamış bir çevirmenin yerine getir(ebil)mesi gereken görev ve işlemler, bunların başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi için tanımlanan ölçütler ve mesleki bilgi ve uygulama becerilerinin tanımlandığı bir çerçeve sunmaktadır. Bu yönüyle hem sektör hem de akademi paydaşlarının faydalanabileceği resmi bir belge niteliği taşımaktadır. UMYS sürecine uygun olarak ÇUMS'nin yayımlanmasını takiben meslek standardı ile uyumlu farklı mesleki yeterliliklerin hazırlanması süreci başlamıştır. 2017 yılında MYK ile İstanbul Üniversitesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde İstanbul Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Çeviri Derneği, Çevirmenler Meslek Birliği, Çeviri İşletmeleri Derneği, Türkiye Konferans Tercümanları Derneği ve Yayıncılar Birliği temsilcilerinin oluşturduğu Eşgüdüm Grubu bünyesinde gerçekleştirilen çalışmalarla 2019 yılı başlarında *Yerelleştirme Çevirmeni (Seviye 6)*, *Toplum Çevirmeni (Seviye 6)*, *Özel Alan Çevirmeni (Seviye 6)*, *İşaret Dili Çevirmeni (Seviye 6)*, *Konferans Çevirmeni (Seviye 6)* ve *İrtibat Çevirmeni (Seviye 6) Ulusal Yeterlilikleri* olmak üzere altı farklı çeviri alanında mesleki yeterlilik taslaklarının yazımı tamamlanmıştır (İstanbul Üniversitesi, 2022; Uysal, 2020, s. 156). ÇUMS temel alınarak hazırlanmış bu yeterlilik taslaklarının değerlendirilmesi ve kapsamalarının netleştirilmesi amacıyla 16 Kasım 2021'de MYK ev sahipliğinde Çevirmen Yeterlilikleri Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir. İstanbul Üniversitesi ile imzalanan protokol çerçevesinde oluşturulmuş Eşgüdüm Grubu Üyeleri, Yeminli Çevirmenler Federasyonu temsilcileri ve alan uzmanları ve akademisyenlerinin katıldığı bu toplantıda, taslakları yayımlanmış olan çevirmen yeterliliklerinin MYK Çalışma Grubu ile yeniden düzenlenmesi kararlaştırılmıştır (MYK, 2021). Hazırlanan bu altı yeterlilikten yalnızca İşaret Dili Çevirmeni Ulusal Yeterliliği (Seviye 6) Resmî Gazete'de yayımlanmıştır (MYK, 2020b). Konferans Çevirmeni Yeterliliği (Seviye 6) için pilot sınav uygulamaları ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmekte, Yerelleştirme Çevirmeni Yeterliliği (Seviye 6) için teknik revizyon süreci devam etmektedir (Bulut ve Doğan, 2022, s. 6; İstanbul Üniversitesi, 2022).

UMS'ler bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için asgari düzeyde gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlıyor oldukları için eğitim kurumlarında öğretim programlarının oluşturulması ve ders kataloglarının/detaylarının geliştirilmesinde dikkate alınması gereken bilgileri içermektedir. Ancak yapılan çalışmalar meslek standartlarının (ve mesleki yeterliliklerin) eğitim programları ve sektörel uygulamalarla yeterince bütünleştirilemiyor ve işlevsel olarak kullanılmıyor olduğunu göstermektedir (Allais vd., 2014, s. 3; CEDEFOP, ETF, UNESCO & UIL, 2013, s. 26). Bu bulgularla paralel olarak, Uysal vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, çevirmenlik mesleğini kapsayan mesleki yeterlilik çalışmaları konusunda akademide ilgi ve farkındalık düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar; ÇUMS, altı farklı alanda hazırlanmış çevirmen mesleki yeterlilikleri ve belgelendirme/sertifikaşyon aşamalarını kapsayan UMYS çalışmaları konusunda ülkemizde ön lisans, lisans veya lisansüstü programlarda çeviri eğitimi veren öğretim elemanlarının farkındalık düzeyini bir anket vasıtasıyla saptamaya çalışmıştır ve UMYS çalışmaları ile ilgili ilgi ve farkındalık düzeyinin yeterli ölçüde olmadığı, bu konuda daha fazla bilgilendirme çalışması yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır (Uysal vd., 2022).

Mütercim ve tercümanlık eğitimi alan çevirmen adaylarının ÇUMS ile tanıştırmaları ve Standard'ın içeriği konusunda bilgilendirilmeleri, sektöre adım attıklarında kendilerinden beklenecek olan görev tanımları, mesleki bilgi ve beceriler ile tutum ve davranışlar konusunda farkındalıklarının yükseltilmesine katkı sağlaması bakımından önemlidir. Bu doğrultuda mevcut çalışmada, YÖK ile MYK'yı ortak zeminde buluşturan UMYS çalışmalarının ana çıktılarında olan UMS'ler ve yükseköğretim kurumları arasındaki ilişki ÇUMS ve mütercim-tercümanlık lisans programları örneği üzerinden irdelenmeye ve mütercim ve tercümanlık/çeviribilim(i) bölümlerinde ÇUMS'ye ne ölçüde yer verildiği doküman analizi yöntemiyle tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Çeviri Eğitiminin ve Çevirmenliğin “Uluslararası Standart Eğitim ve Meslek Sınıflama” Sistemlerindeki Yeri

Avrupa'da ve dünyanın farklı ülkelerinde yükseköğretim kurumlarındaki değişiklikleri izlemek ve ülkemiz yükseköğretim sistemini bu gelişmeler ve yenilikler ile uyumlu şekilde geliştirmek ve yeni uygulamalara rehberlik etmek amacıyla YÖK bünyesinde 2017 yılında YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı Birimi kurulmuştur (YÖK, t.y.-b.). Başkanlık; uluslararasılaşma ve yükseköğretim alanında Avrupa ülkeleri ile tam uyum hedefleri doğrultusunda Avrupa Yükseköğretim Alanı ile Uyum Projesi başlıklı projenin uygulanmasında çatı kuruluş olarak faaliyet göstermektedir. Yükseköğretim alanında AYA-YÇ'nin temel alındığı Türkiye Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi

(TYYÇ) kullanılmaktadır. Bologna sürecinin yönetilmesi, Avrupa Üniversiteler Birliğinin geliştirdiği politikalarla uyumlu çalışmalar yapılması ve yükseköğretim düzeyinde AYÇ ve TYÇ/TYYÇ çalışmalarının yürütülmesi bu projenin ana bileşenlerini oluşturmaktadır (YÖK, t.y.-c).

Avrupa Yükseköğretim Alanı ile Uyum Projesi çerçevesinde eğitim alanlarının ve mesleklerin sınıflandırılmasına yönelik faaliyetler ise “Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması” ve “Uluslararası Standart Meslek Sınıflama Sistemi” referans alınarak yapılmaktadır (YÖK, t.y.-d). Lisans eğitim sistemlerinin yapısında ve öğretim programlarında uluslararası düzeyde ortak bir eğitim modeli oluşturulabilmesi amacıyla 70’li yıllarda başlayan çalışmalar ülkelerarası akreditasyon ve paralellik sağlanması ve diploma tanınırlığının gerçekleştirilebilmesi için geliştirilen çeşitli protokoller vasıtasıyla sürdürülmüştür. Bu konuda yapılan en önemli çalışmalardan biri Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından eğitim alanında lisans eğitim programlarının ve mesleki yeterliliklerin eğitim alanlarına ve seviyelerine göre düzenlenmesi amacıyla oluşturulan “Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (International Standard Classification of Education-ISCED)” başlıklı sınıflandırma sistemidir. Sınıflandırma sisteminin eğitim ve öğretim alanlarını belirleyen güncel versiyonu 2016 yılından beri kullanılan ISCED-F 2013’tür. Ülkemizde kapatılmış olan ve aktif olarak eğitim verilen tüm ön lisans ve lisans programları 2020 yılında ISCED-F 2013’e göre sınıflandırılmıştır (YÖK, t.y.-e).

Ülkemizde lisans düzeyinde çevirmen yetiştiren eğitim programları ISCED-F 2013’e göre “02 Sanat ve İnsani Bilimler” Geniş Alan Kodu altında “023 Diller Alanı” Dar Alan Kodu içinde “0231 Dil Öğrenimi” Ayrıntılı Alan başlığında yer almaktadır. Bu başlıkta öğretim programları; eski lisans kodu ve adı ile yeni lisans kodu ve adı olarak ayrıştırılmıştır. Çeviri eğitimi verilen programlar için eğitim verilen dil adı belirtilmeden yapılan eski adlandırmalarda “Mütercim ve Tercümanlık, Çeviribilim(i), Çok Dilli Sözlü Çeviri, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık” gibi çeşitli bölüm başlıkları yer alırken, bölüm isimleri dillere göre adlandırıldığında Mütercim-Tercümanlık başlığı yanına parantez içinde eğitimi verilen dilin isminin belirtildiği [ör. Mütercim-Tercümanlık (İngilizce); Mütercim-Tercümanlık (İngilizce, Fransızca, Türkçe)] veya dil adının başta olduğu ifadelerin kullanılabildiği [ör. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık; İngilizce, Fransızca Mütercim ve Tercümanlık] görülmektedir. Bu kullanım farklılıkları diplomalarda farklı isimlendirmeleri beraberinde getirmekte, bu durum da mezunların istihdam süreçlerinde ve akademik dikey hareketliliklerinde sorunlara neden olabilmekteydi. Aynı mesleki yetkinliklerin kazandırıldığı ancak farklı isimlendirmelerin kullanıldığı eğitim programları 2020 yılı itibarıyla ISCED-F 2013 sınıflandırması temel alınarak yeniden düzenlenmiştir. Ülkemizde lisans düzeyinde çevirmen yetiştiren eğitim programlarının yeni adlandırmaları ISCED-F 2013’e göre şu şekilde oluşturulmuştur: Eğitim verilen dil adı belirtilmeden kullanılan “Mütercim ve Tercümanlık, Çeviribilim(i), Çok Dilli Sözlü Çeviri, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık” gibi farklı adlandırmalar yerini yalnızca “Mütercim ve Tercümanlık” başlığına bırakmıştır. Eğitim verilen dil bilgisinin belirtilmesi durumunda ise program adı; “İngilizce Mütercim ve Tercümanlık”, “İngilizce, Fransızca Mütercim ve Tercümanlık” gibi adlandırmalarla ifade edilecektir (YÖK, t.y.-e).

Avrupa Yükseköğretim Alanı ile Uyum Projesi kapsamında eğitim alanlarının sınıflandırılmasında ISCED kullanılırken mesleklerin sınıflandırılması için Uluslararası Çalışma Örgütü [International Labour Organization-ILO] tarafından hazırlanan Uluslararası Standart Meslek Sınıflama Sistemi [International Standard Classification of Occupations-ISCO] referans alınmaktadır. Mesleklerin uluslararası düzeyde tanımlanması, sınıflandırılması ve çalışma koşullarının belirlenmesi ile ilgili çalışmalar ISCO’nun 2008 yılında güncellenmiş son versiyonu olan ISCO-08 temel alınarak yapılmaktadır (YÖK, t.y.-f). ISCO-08’de çevirmenlik; yazarlar, gazeteciler ve dilbilimciler için oluşturulmuş olan 264 numaralı alt grup içinde yer almaktadır ve meslek başlığında yazılı ve sözlü çeviri faaliyetleri ayrıştırılmıştır (yazılı çeviri yapan çevirmenler- “translator”; sözlü çeviri yapan çevirmenler-“interpreter” şeklinde ifade edilmiştir). Çevirmenlik mesleği, ISCO-08 sınıflandırmasında 2643 numaralı ISCO-08 kodu altında “Translators, Interpreters and Other Linguists” [Yazılı Çeviri Faaliyetlerini Yürüten Çevirmenler, Sözlü Çeviri Faaliyetlerini Yürüten Çevirmenler ve Diğer Dilbilimciler] başlığı ile yer bulmaktadır (International Labour Office [Uluslararası Çalışma Örgütü], 2012, ss. 9, 371).³

3. ÇUMS’nin Çeviribilim Araştırmalarındaki Yeri

MYK ve YÖK’ün en önemli iş birliği alanı yükseköğretimde meslek standartlarının dikkate alındığı mesleki ve teknik eğitim ve öğretim programları ve içeriklerinin oluşturulabilmesidir. TYÇ sınıflandırmasına göre 1.-5. seviye yeterlilikler Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) sorumluluğunda, 5.-8. seviye yeterlilikler ise YÖK sorumluluğundadır (MYK, t.y.-b). UMYS çalışmalarının yükseköğretim programları ile ilişkilendirilmesi; farklı eğitim programlarını kapsayan akademik

³ Çalışmada İngilizce kaynaklardan faydalanılarak yapılan alıntıların Türkçe çevirileri çalışmanın birinci yazarına aittir.

çalışmalarda da özellikle UMYŞ çalışmalarının ivme kazandığı 2010'lu yıllardan bu yana irdelenen bir araştırma alanı haline gelmiştir.

UMŞ'ler ile mesleki yeterliliklerin yükseköğretim programları ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmalarda ağırlıklı olarak farklı eğitim programları için program hedefleri ve eğitim düzeyinin UMŞ veya mesleki yeterliliklerdeki seviyelerle referanslanmasına odaklanılmıştır (Aydınoglu ve Öcalan, 2015; Çabuk ve Çabuk, 2015; Sarıaltın, 2015; Turoğlu, 2023; Yılmaz ve Atay, 2023). MYK bünyesinde UMYŞ kapsamında çevirmenlik mesleği için yürütölen faaliyetler son yıllarda çeviribilim alanındaki çalışmalarda odaklanılan bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bu konuya değinilen ilk çalışmalardan birinde Özkaya (2015, ss. 65-66), 2013 yılında yayımlanan ÇUMŞ'yi kapsamı bakımından ele almış ve Standard'ın hem yazılı hem de sözlü çeviri faaliyetlerini içeriyor olmasını temsil gücü ve yeterliliği bakımından sorgulamıştır. Özkaya (2015), ÇUMŞ'nin daha çok yazılı çeviri odaklı bir standart olarak sözlü çevirinin bazı bileşenlerini kapsamıyor olduğunu ifade etmiştir.

Özellikle çevirmenlikte meslekleşme süreçlerine ışık tutmaya çalışan araştırmalarda, UMYŞ çalışmaları ve ÇUMŞ'nin farklı açılardan irdelendiği gözlemlenmektedir. Filazi (2017) "Akademik Çeviri Eğitimi ve Çevirmen Meslek Standardı'nın Oluşumuna Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" başlıklı doktora tezinde çevirmenlik mesleğini kavramsal ve tarihsel açıdan irdemiş, ÇUMŞ'yi mesleğin ilerlemesi yolunda oldukça önemli bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Standard'ın yayımlanmasını takiben çevirmen mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesi sürecinde yeterliliklerin hazırlanmasında görev alan paydaşlar arasında yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerini kuramsal dayanaklar vasıtasıyla irdelemeye ve yaşanan iletişimsizlik sorununa çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır.

Meslekleşme olgusunun çeviribilimde sosyolojik yaklaşımlar perspektifinden ele alındığı çalışmalarda da MYK çatısı altında çevirmenlik mesleği için yürütölen faaliyetler irdelenmektedir (Uysal, 2017, 2020, 2021a, 2021b). Bu çalışmaların çeviri sektörüne yansımaları, alanyazında meslekleşme ve mesleğin gelişimi kapsamında odaklanılan araştırma konularından biri olmuştur. ÇUMŞ'yi ve mesleki yeterlilikleri, çevirmenler ve çeviri işletme(ciler)lerinin bilgi ve farkındalık düzeyleri ve görüşleri açısından ele alan İkiz (2023, s. 199), bu çalışmaların çeviri sektörünü kurumsal bir yapıya kavuşturmadaki önemine dikkat çekmektedir. Adli ortamlarda gerçekleşen sözlü ve yazılı çeviri faaliyetlerini içeren mahkeme çevirmenliğini ve bu meslek alanının ölkemizdeki durumunu ÇUMŞ perspektifinden incelediği çalışmada Eryılmaz (2020, s.169) ÇUMŞ'nin T.C. Adalet Bakanlığı gibi çevirmen istihdam eden resmî kurumlar tarafından bilinmesinin ve istihdam süreçlerinde kullanılmasının gerekliliğine vurgu yapmıştır. Erol (2017, s. 25) ise çeviri şirketlerinde mütercim ve tercümanlık eğitimini tamamlamış alan uzmanları yerine çok dilli ve çeviriye yatkın bireylerin istihdam edildiği bulgusuna ulaşmış ve bu durumun çeviri sektörü ve mesleki standartlar arasında bir uyumsuzluğa neden olduğunu dile getirmiştir. Öte yandan, Filazi (2021, ss. 75, 83, 85), çeviri ve dil hizmetlerini kapsayan ve büyük bir ekonomik pazar haline gelen dil endüstrisinin belirlediği kriterlerin ve sektörel gerekliliklerin ÇUMŞ'de yer alan mesleki görev ve işlemler (ve bilgi ve beceriler) ile örtüşmekte olduğunu belirterek bu ortak ölçütlerin mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarına ve ders kataloglarına dâhil edilmesinin oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır. Böylelikle, sektör paydaşları ve eğitim kurumlarının iş birliği içinde olması çevirmenlik mesleğinin gelişimine de katkı sağlayabilecektir.

ÇUMŞ ve altı çeviri alanında geliştirilen çevirmen mesleki yeterlilikleri henüz gelişme sürecindeki çevirmenlik mesleği için akademi perspektifinden oldukça önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir. Ancak hiç şüphesiz 2019 yılında taslak olarak hazırlanmış çevirmen mesleki yeterliliklerinin Resmî Gazete'de yayımlanması yeterlilik çalışmaları sürecinin sektöre uğramaması ve hedeflenen çıktılara ulaşılabilmesi için büyük bir gerekliliktir.

UMYŞ çalışmalarını kavramsal ve sosyolojik perspektiften ele alan araştırmaların yanı sıra standart ve yeterlilikleri çeviri eğitimi ile ilişkilendiren çeşitli araştırmalar da mevcuttur. Uysal (2021a), ÇUMŞ'nin çevirmen adaylarına mesleğin kapsamı, sektör koşulları, sektörel işleyiş, kalite standartları, iş yönetim süreçleri gibi konuları içine alan meslek edincini kazandırmadaki önemini ve rolünü ele almış ve ÇUMŞ'de meslek edinciyle ilişkilendirilebilecek görev ve işlemler ile tutum ve davranışları incelemiştir. Çalışmada, çevirmen adaylarına özellikle meslek edinci bileşenlerinin kazandırılmasında ÇUMŞ'nin işlevsel bir araç olarak kullanılabilmesi öne sürölmüş ve mütercim ve tercümanlık bölümlerinde öğretim programları ve ders kataloglarında ÇUMŞ'de yer alan mesleki görev ve işlemleri kapsayan bilgi ve becerilerin yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Çeviri eğitimi ve UMYŞ çalışmaları arasındaki ilişkinin irdelendiği bir başka çalışmada Şan ve Koçlu (2021, ss. 2104, 2108) taslak olarak yayımlanmış çevirmen ulusal mesleki yeterliliklerinden Toplum Çevirmeni (Seviye 6) Ulusal Yeterliliği'nde yer alan mesleki görevler ve bilgi/becerilerin Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğretim programındaki yerini incelemiştir ve Sakarya Üniversitesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibariyle uygulanmaya başlayan "ilgi alanı" modelinin mesleki yeterlilik ve çeviri eğitimi ilişkisindeki destekleyici rolüne değinmiştir. İlgili alanı uygulamasının, yeterlilikler ve eğitim alanlarının kesişme noktası olarak değerlendirildiği çalışmada yükseköğretim kurumlarının bilinçli, farkındalığı yüksek

çevirmenler yetiştirmek için ulusal yeterlilik belgelerinin de işaret ettiği bilgi ve becerilerin dikkate alındığı kariyer planlaması olanakları sunmasının önemi vurgulanmıştır.

Görüldüğü üzere, alanyazında yükseköğretim programlarının mesleki yeterlilik çalışmaları ile ilişkisinin irdelendiği çalışmalarda ağırlıklı olarak ilgili uzmanlık alanı için geliştirilmiş olan MYK Standart ve Yeterlilikleri tanımlanmış, UMYs süreci ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve eğitim programlarının ve istihdam süreçlerinin bu çıktılara uygun olarak geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

4. Amaç ve Yöntem

Meslek standartları, bireylerin mesleklerini icra ederken sahip olmaları beklenen mesleki bilgi ve becerilerin neler olduğunu ve hangi tutum ve davranışları sergilemeleri gerektiğini belirten bir çerçeve sunmaktadır. Dolayısıyla ÇUMS, 6. seviye bir standart olarak lisans düzeyinde çeviri eğitimini tamamlamış bir çevirmenin (veya TYÇ'ye göre bu düzeyde tanımlanan bilgi/becerilere/yetenliklere sahip bir çevirmenin) sözlü çeviri ve yazılı çeviri hizmeti sunarken yerine getireceği görevlerin ve bu görevlerin başarılı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için belirlenen ölçütlerin neler olduğunu açıklayan bir meslek standardıdır [ÇUMS'de yer alan mesleki görev ve işlemler için bkz. MYK, 2020a].

UMYS çalışmaları ve çevirmenlik/çeviri eğitimi ilişkisine odaklanılan araştırmalarda, çeviri eğitimi verilen programlarda ÇUMS (ve mesleki yeterliliklere) yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak çevirmenlik için asgari norm olarak kabul edilen ÇUMS'nin mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarındaki yerini ve Standart ile eğitim programları arasında ne ölçüde bağlantı kurulabildiğini gösteren araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmada 2020 yılında güncellenmiş olan ÇUMS'nin mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında ve ders kataloglarındaki yeri araştırılmıştır. Veri toplamak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır (Baltacı, 2019; Bowen, 2009). Öğretim programları incelenmiş ve bölüm internet sayfaları ve Bologna/Eğitim Bilgi Paketlerinde yer alan bilgiler çerçevesinde doküman analizi gerçekleştirilmiştir.

Öğretim programları ve ders bilgileri analiz edilirken odaklanılması gereken anahtar sözcüklerin veya temaların belirlenebilmesi için yapılan ön araştırmada ÇUMS'ye daha çok «çeviri ve çevirmenlik mesleği», «çeviri piyasası/sektörü», «mesleki etik», «çeviri hizmeti sağlama», «çeviri/çevirmenlikte güncel konular» gibi başlıklarla tasarlanan veya bu konulara odaklanılan derslerde yer veriliyor olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programları incelenirken ders adında yukarıda ifade edilen temaların kullanıldığı derslerin katalogları incelenmiştir. Odaklanılan derslerde ÇUMS'nin yer alıp almadığının saptanması amacıyla ders katalogları içinde yer alan, «dersin adı, amacı, içeriği, haftalık planı/izlencesi, derste kullanıldığı belirtilen kaynaklar, öğrenme çıktıları» başlıklarındaki bilgiler analiz edilmiştir. İçerikler incelenirken dersin amacı ve içeriği de göz önünde bulundurularak «Çevirmen Ulusal Meslek Standardı», «ulusal meslek standardı», «meslek standardı», «ülkemizdeki ulusal yeterlilik çalışmaları» gibi direkt olarak ÇUMS'yi işaret eden bilgilere odaklanılmıştır (Bir meslek standardı olan ÇUMS'nin diğer ulusal/uluslararası kalite standartlarından ayrıştırılması amacıyla ders kataloglarında yer alan dersin amacı, içeriği, haftalık izlencesi, kaynakları, öğrenme çıktıları gibi farklı başlıklarda meslek standardı ifadesinin yer alıyor olmasına dikkat edilmiştir).

Bu çerçevede, çalışmada yanıtları aranan araştırma soruları şu şekildedir:

1. ÇUMS (başlığı/kavramı) lisans düzeyinde çeviri eğitimi verilen mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında yer alıyor mu?
2. Mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında ÇUMS'ye yer verildiği belirtilen derslere ilişkin bilgiler nelerdir (ÇUMS'nin yer aldığı dersin adı, verildiği yarıyıl, kategorisi) ve ÇUMS ders kataloglarında hangi başlıklar altında (dersin amacı, içeriği, haftalık izlencesi, kaynakları, öğrenme çıktıları) yer almaktadır?

4.1. Çalışmanın sınırlılıkları ve sınırlaması

Öğretim programları ve ders kataloglarının incelenmesi amacıyla doküman analizi yapılırken mütercim ve tercümanlık bölümlerinin internet siteleri ve üniversitelerin Bologna/Eğitim Bilgi Paketlerindeki bilgilerden faydalanılmıştır. Bologna sistemi veya bölüm internet sitesinde (yeterli) bilgi bulunmadığında ders yürütücüsü/koordinatörü/Bologna-AKTS Koordinatörü veya bölüm başkanı ile iletişim kurulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın sınırlılıkları şu şekilde ifade edilebilir:

- Bu bilgi kaynakları dersin gerçek hayattaki uygulanışı ve içeriği ile ilgili tam ve kesin bir ölçüt oluşturuyor olabilir. Sunulan bilgilerde ÇUMS yer almıyor, ancak ders yürütücüsü derslerde ÇUMS'ye yer veriyor olabilir.

- Ön araştırma sonucunda ÇUMS'nin yer alabileceği dersler olarak tespit edilen “çevirmenlik (mesleği), çeviri piyasası/sektörü, meslek etiği, çeviri hizmeti sağlama” vb. konulara odaklanılan derslerden farklı içeriği sahip derslerde de ÇUMS'ye yer veriliyor, ancak bu bilgi ders kataloglarında yer almıyor olabilir.

- Herhangi bir dersin içeriğine dâhil edilmemiş olan ÇUMS, öğretim programı oluşturulurken/yapılandırılırken kul-

lanılmış; ÇUMS'deki "meslek tanımı" ve "meslek profili" bilgilerinden öğretim programı oluşturulurken faydalanılmış olabilir.

Tüm bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak mevcut çalışmada mütercim ve tercümanlık eğitimi alan çevirmen adaylarının meslek standardında tanımlanan görev ve işlemler; mesleki bilgi ve beceriler; tutum ve davranışlar konusunda farkındalıklarının yükseltilmesi amacıyla ÇUMS'nin içeriği konusunda bilgilendirilmelerinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu nedenle öğretim programları ve ders bilgileri analiz edilirken ders kataloğunda/bilgilerinde (dersin amacı/ içeriği/ izlencesi/ kaynakları, öğrenme çıktıları) ÇUMS'ye yer verildiği belirtilen derslerin içeriklerine odaklanılmış, çalışma bu çerçevede sınırlandırılmıştır.

5. Bulgular

Çalışma çerçevesinde yanıtı aranan ilk soru, mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programları ve ders kataloglarında ÇUMS'ye (ÇUMS başlığı/kavramına) yer verilip verilmediğinin saptanmasına yöneliktir. Bu soru yanıtlanmadan önce ülkemizde çeviri eğitimi verilen lisans programlarının saptanması amacıyla yapılan araştırmanın gerçekleştirildiği Şubat/Mart 2024'te toplam kaç programda eğitim veriliyor olduğuna ve bu programlara ilişkin bilgilere bakmak yararlı olacaktır. Tablo 1'de lisans düzeyinde çeviri eğitimi verilen bölümler "eğitim verilen dil, programın adı, programın hangi birim bünyesinde yer aldığı" belirtilerek gösterilmektedir⁴.

Tablo 1: Ülkemizde lisans düzeyinde çeviri eğitimi verilen bölümlere ilişkin bilgiler⁵

Lisans düzeyinde çeviri eğitimi verilen diller ve lisans programlarının toplam sayısı	Lisans programının ismi	Lisans programının yer aldığı fakülte
İngilizce (61)	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık (59) Çeviribilimi (2)	Fen-Edebiyat, Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri, Beşerî Bilimler, Uygulamalı Bilimler, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler
Almanca (8)	Almanca Mütercim ve Tercümanlık	Fen-Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri
Fransızca (6)	Fransızca Mütercim ve Tercümanlık	Fen-Edebiyat, Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri
İngilizce-Fransızca (3)	İngilizce-Fransızca Mütercim ve Tercümanlık	Fen-Edebiyat, Edebiyat, İnsani Bilimler ve Edebiyat
Arapça (12)	Arapça Mütercim ve Tercümanlık	Fen-Edebiyat, Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri, İktisadi ve İdari Bilimler
Rusça (4)	Rusça Mütercim ve Tercümanlık	Fen Edebiyat, Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri, Yabancı Diller Fakültesi
Bulgarca (1)	Bulgarca Mütercim ve Tercümanlık	Edebiyat
Çince (1)	Çince Mütercim ve Tercümanlık	İnsan ve Toplum Bilimleri
Farsça (1)	Farsça Mütercim ve Tercümanlık	Fen-Edebiyat
Japonca (1)	Japonca Mütercim ve Tercümanlık	Yabancı Diller Fakültesi
98 lisans programı mevcuttur.		

⁴ YÖK Yürütme Kurulunun 08.11.2023 tarihli toplantıda aldığı kararla, yükseköğretim kurumları Yabancı Diller Yüksekokulları bünyesindeki Mütercim ve Tercümanlık bölümleri ve bu bölümlerde yer alan "İngilizce Mütercim ve Tercümanlık", "Arapça Mütercim ve Tercümanlık", "Rusça Mütercim ve Tercümanlık", "Almanca Mütercim ve Tercümanlık" programlarının ilgili yazıda belirlenen fakültelere aktarılması uygun görülmüştür. Tablo 1'de yer alan bilgiler bu karara uygun olarak düzenlenmiştir.

⁵ (YÖK, 2023a; YÖK 2023b)

Ülkemizde Türkçe ile İngilizce, Almanca, Fransızca, İngilizce-Fransızca, Arapça, Rusça, Bulgarca, Çince, Farsça ve Japonca dilleri arasında çevirmen yetiştirmek üzere eğitim veren 98 lisans programı olduğu görülmektedir. Programlar; Fen-Edebiyat, Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri, Beşerî Bilimler, Uygulamalı Bilimler, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler, İnsani Bilimler ve Edebiyat ve Yabancı Diller Fakültesi gibi farklı fakülteler bünyesinde yer almaktadır (YÖK, 2023a; 2023b). Bu lisans programlarının öğretim programları ve ders katalogları incelendiğinde 10 üniversitede 13 lisans programında ÇUMS'ye yer verildiği belirtilen dersler olduğu saptanmıştır.

Çalışma kapsamında yanıtı aranan 2. soruda, mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programı ve ders kataloglarında ÇUMS'ye yer verildiği belirtilen derslere ilişkin bilgilerin (dersin adı, dersin verildiği yarıyıl, dersin türü, ÇUMS'nin ders kataloğundan hangi başlık altında yer aldığı) saptanması hedeflenmiştir. Doküman analizi sonucunda ÇUMS'ye yer verildiği tespit edilen dersler; Tablo 2'de, "dersin adı, dersin verildiği eğitim dönemi, dersin kategorisi ve ÇUMS'nin ders kataloğundaki yeri" çerçevesinde gösterilmektedir.

Tablo 2'ye bakıldığında, ÇUMS'ye yer verilen toplam 14 ders tespit edildiği ve bu dersler adlandırılırken yaygın olarak "çevirmenlik" ve "meslek bilgisi" terimlerinin kullanıldığı görülmektedir. "Etik" kavramının çeşitli terimlerle yan yana geldiği adlandırmalar ikinci yaygın kullanım biçimini oluşturmaktadır (ör. Mesleki sorumluluklar" + "çeviride etik" ve "çevirmenlik" + "meslek standartları"). Bunlar dışında "çeviri sektörü/piyasası" ve "çeviride güncel konular" olarak adlandırılan derslerde de ÇUMS'ye değinildiği görülmektedir.

Tablo 2: ÇUMS'ye yer verilen derslere ilişkin bilgiler

Dersin adı	Dersin verildiği lisans programı	Dersin verildiği yarıyıl	Ders kategorisi	Çums'nin ders kataloğundaki yeri
Üniversite 1: ⁶ *Çeviride Güncel Konular	1. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	8. yy	Seçmeli	Dersin haftalık izlencesi
Üniversite 2: ⁷ *Çevirmenlik Mesleği ve Çeviri Sektörü *Çeviride Etik ve Mesleki Sorumluluklar	2. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	5. yy 6. yy	Zorunlu Zorunlu	Dersin içeriği+ haftalık izlencesi Dersin haftalık izlencesi
Üniversite 3: ⁸ *Çevirmenlikte Meslek Bilgisi	3. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	7.yy	Seçmeli	Dersin öğrenme çıktıları+ haftalık izlencesi
Üniversite 4: ⁹ *Çevirmenlik Meslek Bilgisi *Çevirmenlik Meslek Bilgisi *Çevirmenlik Meslek Bilgisi	4. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık 5. Fransızca Mütercim ve Tercümanlık 6. Almanca Mütercim ve Tercümanlık	6. yy 6.yy 6. yy	Zorunlu Zorunlu Zorunlu	Dersin içeriği+ haftalık izlencesi Dersin içeriği+ haftalık izlencesi Dersin içeriği+ haftalık izlencesi
Üniversite 5: ¹⁰ *Çeviri Piyasası	7. Almanca Mütercim ve Tercümanlık	5.yy	Seçmeli	Dersin içeriği+ haftalık izlencesi
Üniversite 6: ¹¹ *Mesleki Sorumluluklar ve Etik	8. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	7. yy	Zorunlu	Dersin içeriği
Üniversite 7: ¹² *Çevirmenlik Meslek Bilgisi	9. Fransızca Mütercim ve Tercümanlık	6. yy	Zorunlu	Dersin içeriği
Üniversite 8: ¹³ *Meslek Standartları ve Çeviri Etiği	10. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	5.yy	Zorunlu	Dersin haftalık izlencesi
Üniversite 9: ¹⁴ *Çevirmenliğe Giriş *Çevirmenler için Meslek Bilgisi	11. Almanca Mütercim ve Tercümanlık 12. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	2. yy 6. yy	Zorunlu Zorunlu	Dersin haftalık izlencesi Dersin haftalık izlencesi
Üniversite 10: ¹⁵ *Çevirmenlik Meslek Standartları	13. Çeviribilimi (İngilizce)	8. yy	Seçmeli	Dersin öğrenme çıktıları+ haftalık izlencesi

⁶ Başkent Üniversitesi, erişim adresi <https://truva.baskent.edu.tr/bilgipaketi/?dil=EN&menu=akademik&inner=katalog&birim=601> (31.05.2024).

⁷ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, erişim adresi <https://ubys.ibu.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=r4QXx8FHJUomPQ9UaLXpt!xGGx!!xGGx!&culture=tr-TR> (31.05.2024).

⁸ Dokuz Eylül Üniversitesi, erişim adresi https://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2023-2024g/tr/bolum_10160_tr.html (31.05.2024).

⁹ Hacettepe Üniversitesi, erişim adresi <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=514#> <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=511> <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=512> (31.05.2024).

¹⁰ İstanbul Üniversitesi, erişim adresi [https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16926&birim=almanca_mutercim_ve_tercumanlik_lisans_programi_\(orgun_ogretim\)&yl=2023](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16926&birim=almanca_mutercim_ve_tercumanlik_lisans_programi_(orgun_ogretim)&yl=2023) (31.05.2024).

¹¹ İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, erişim adresi <https://www.yeniuyuzil.edu.tr/Bolumler/IngilizceMuterjimTercumanlik/EK2-%202024%20Yeni%20Mu%CC%88fredat.pdf?v=2> (31.05.2024).

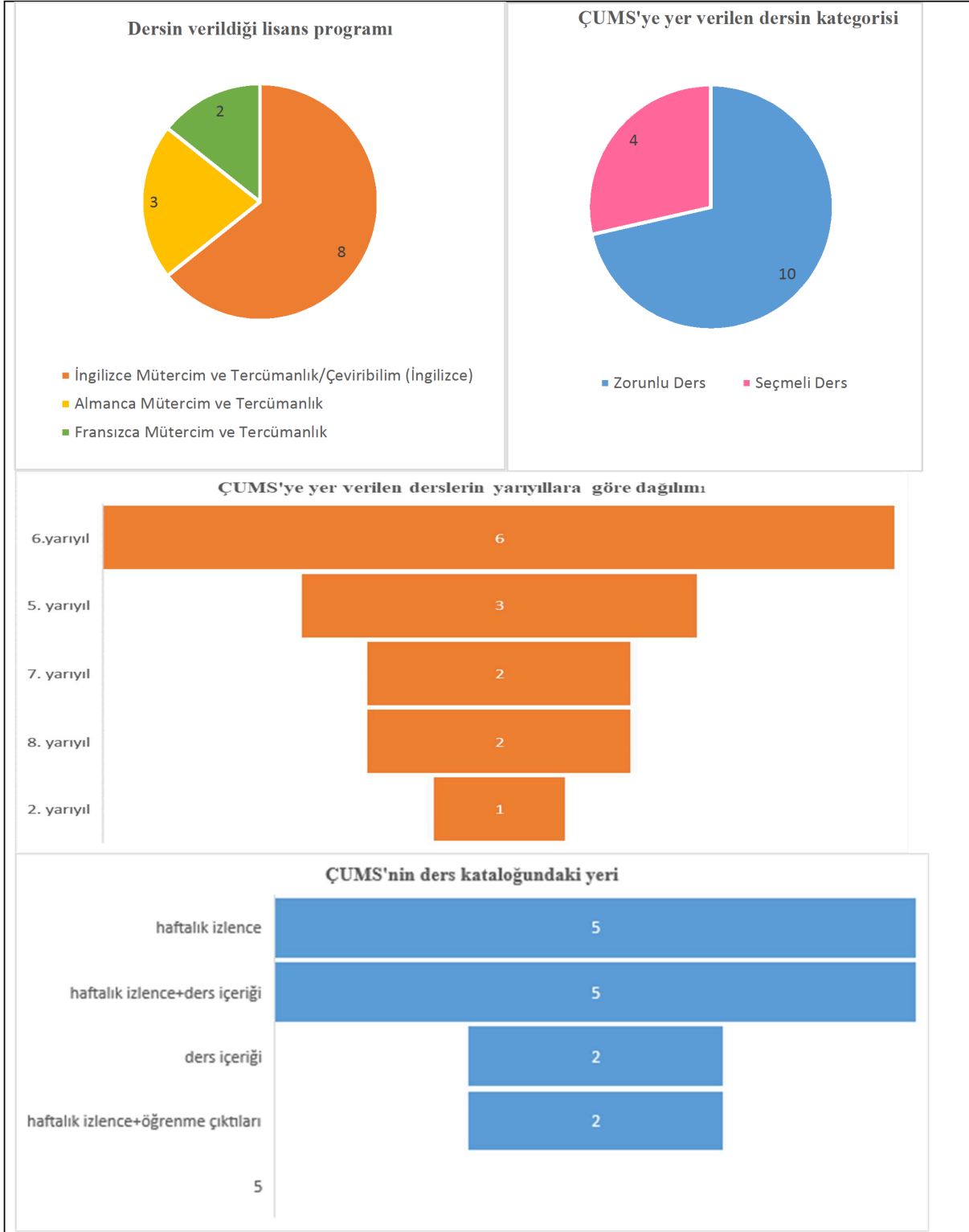
¹² Kırıkkale Üniversitesi, erişim adresi <https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=89250#> (31.05.2024).

¹³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, erişim adresi <https://obs.mu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=Ede&curSunit=3851#> (31.05.2024).

¹⁴ Sakarya Üniversitesi, erişim adresi <https://ebs.sabis.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/37152> <https://ebs.sabis.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/37149> (31.05.2024).

¹⁵ Yeditepe Üniversitesi, erişim adresi <https://fenedebiyat.yeditepe.edu.tr/tr/ceviribilim/dersler> (31.05.2024).

Şekil 1'de yer alan sol üstteki grafik çeviri eğitimi verilen dillere göre ÇUMS'nin yer aldığı derslerin dağılımını göstermektedir. ÇUMS'ye en fazla İngilizce-Türkçe dil çiftlerinde eğitim verilen İngilizce Mütercim ve Tercümanlık/Çeviribilim(i) (İngilizce) programlarında yer verildiği görülmektedir. İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümlerinden sonra sırasıyla Almanca Mütercim ve Tercümanlık ile Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Bölümlerinin ders planlarında ÇUMS'ye değinildiği görülmektedir.

Şekil 1: Öğretim programı ve ders kataloglarında ÇUMS'ye yer verilen dersler

Şekil 1'in sağ üst grafiğinde ÇUMS'ye yer verilen derslerin kategorisi görülmektedir. Buna göre; Standart ile ilgili bilgilerin yer aldığı dersler eğitim programlarında daha çok zorunlu ders kategorisindedir. 13 programda yer alan 14 dersin 10'unda ÇUMS'ye zorunlu derslerde yer verilirken 4 programda ÇUMS ile ilgili bilgiler seçmeli derslerde çevirmen adaylarına öğretilmektedir. Şekil 1'de ortada yer alan 3. grafik ise ÇUMS'nin yer aldığı derslerin yarıyıllara göre dağılımını içermektedir. Bu derslerin, 2. yarıyıldan başlayıp 8. yarıyla kadar farklı dönemlerde eğitim planlarına yerleştirildiği görülmektedir. Grafikte, ağırlıklı olarak 6. yarıyıldan itibaren ÇUMS ile ilgili bilgilerin öğrencilere sunulduğu göze çarpmaktadır. Sırasıyla 5. yarıyıldan itibaren ve 7. ve 8. yarıyıllarda yer alan derslerde ÇUMS'ye değinilmektedir. Yalnızca bir programda ÇUMS'ye yer verilen dersin 2. yarıyılı yerleştirilmiş olduğu görülmektedir.

Son olarak, ÇUMS'nin ders kataloglarının hangi bölümlerinde yer aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Şekil 1'de altta yer alan 4. grafikte bu bilgiler gösterilmektedir. Dersler ile ilgili bilgiler incelenirken bilgi paketi içinde yer alan dersin amacı, içeriği, öğrenme çıktıları, haftalık izlencesi ve derste faydalanılan kaynaklar gibi farklı başlıklar irdelenmiştir. Bu başlıklar içinde Standart ile ilgili bilgilerin en fazla **dersin haftalık izlencesi** başlığı altında yer aldığı görülmektedir. 14 dersten 5'inde yalnızca haftalık izlencede ÇUMS'ye değinilmekte, 5 derste ise haftalık izlencenin yanı sıra ders içeriği bölümünde de ÇUMS'ye yer verilmektedir. 2 programda ise ÇUMS ile ilgili bilgilerin haftalık izlençe ile birlikte öğrenme çıktıları başlığı altında yer aldığı görülmüştür. Öte yandan, 2 programda ÇUMS ile ilgili bilgiler yalnızca ders içeriği bölümünde sunulmuştur. Dolayısıyla, haftalık izlenceyi takiben ders kataloglarında ÇUMS'nin en fazla geçtiği ikinci başlık **dersin içeriğidir**. Ders kataloglarında ÇUMS ile ilgili bilgilerin bulunduğu son kategori ise **dersin öğrenme çıktılarıdır**. Yukarıda da ifade edildiği gibi, öğrenme çıktıları kategorisine haftalık izlençe başlığı da eşlik etmektedir ve 2 programda hem haftalık izlençe hem de öğrenme çıktıları başlıklarında ÇUMS'ye yer verilmiştir.

6. Tartışma ve sonuç

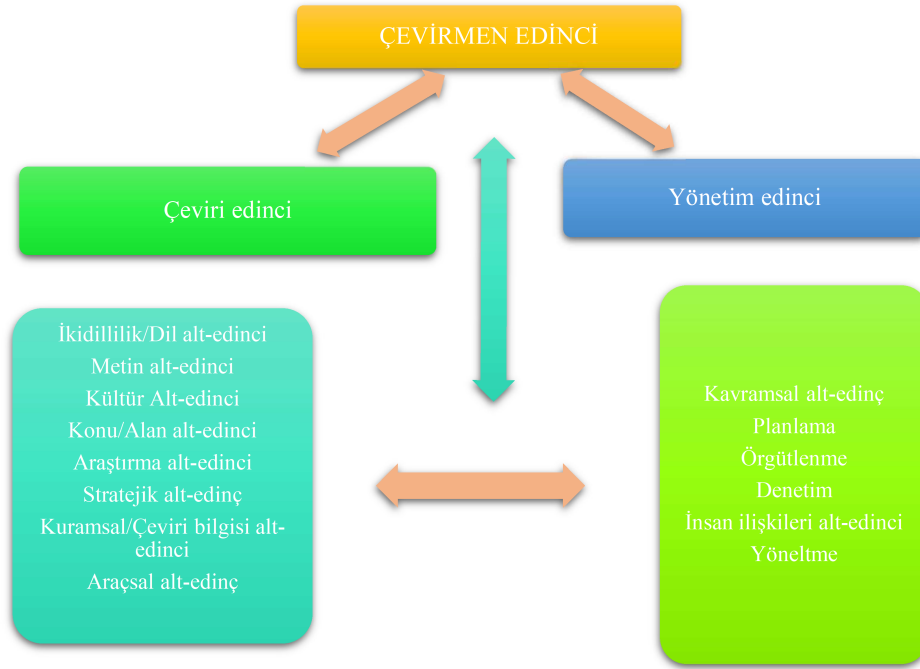
Özellikle son dönemde çevirmenlik mesleği, çevirmen profili ve çevirmen edinci gibi konulara odaklanılan araştırmalarda çevirmen adaylarının mesleki farkındalıklarının yükseltilmesi için çeviri hizmeti sağlama, sektörel işleyiş, meslek etiği gibi konularda bilgilendirilmelerinin önemi vurgulanmaktadır (Albir, 2015; Directorate-General for Translation, 2011; Eser, 2013, 2014; Filazi, 2021; Garces ve Toudic, 2015; Uysal, 2021a; Uysal, 2021b). UMYŞ ürünleri olan meslek standartları ve mesleki yeterliliklerin eğitim programlarında ve sektörde kullanılması hem AYÇ çalışmalarının hem de UMYŞ çalışmalarının temel hedefleri arasındadır. Ancak yapılan araştırmalar meslek standartlarının akademi ve sektörde yeterli ölçüde kullanılmıyor olduğunu göstermekte ve standartlar ile eğitim ve sektör arasındaki bağlantının kuvvetlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bilgiyle paralel olarak, ÇUMS'nin mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında ve ders kataloglarında ne ölçüde yer aldığı nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile incelendiği bu araştırmada çevirmen adaylarının ÇUMS ile yeterli düzeyde tanıştırılmıyor olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 98 lisans programından 13'ünde (yaklaşık yüzde 13) ÇUMS ile ilgili bilgilerin yer aldığı dersler mevcuttur.

Mütercim ve tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında ÇUMS (ve mesleki yeterliliklere) odaklanılan derslere yer verilmesi AYÇ ve UMYŞ çalışmalarının ana hedeflerinden olan eğitim ve istihdam bağlantısının kuvvetlendirilmesine hizmet edecek işlevsel bir uygulama olacaktır. ÇUMS'nin öğretim programları ve ders kataloglarına dâhil edilmesi çevirmen adaylarının mesleki bilgi ve farkındalık düzeylerinin yükseltilmesi bakımından önemlidir çünkü ÇUMS; MYK çatısı altında farklı alan paydaşlarının katkılarıyla ve iş birliğiyle oluşturulmuş ilk ve tek meslek standardıdır. Ülkemizde çevirmenliğin tanımını ve profilini; çevirmenlerin yerine getirmesi gereken mesleki görev başlıklarını ve bu görevlerle ilgili başarımlar ölçütlerini; mesleki bilgi ve becerileri; tutum ve davranışları detaylı bir biçimde ele alan tek resmî belgedir.

Çevirmenlik iki dile vakıf olmanın ötesinde uzmanlık alanı bilgisi, çalışma dillerinin kapsadığı kültür bilgisi, verimli bir biçimde doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilme ve araştırma yapabilme becerisi, çeviri yaparken kuramsal çeviri bilgisine danışarak doğru çeviri kararları alabilme gibi pek çok bilgi ve beceri bileşenine hâkim olmayı gerektirir. Şekil 2'de çevirmen edincini oluşturan bu alt bileşenler görülmektedir. (Eser, 2013, s.150)

Çevirmenliğin çok çeşitli alt-edinçleri kapsadığı, ÇUMS'nin de sektörel işleyişe ışık tutan temel mesleki görev ve işlemleri tanımladığı göz önünde bulundurulduğunda mütercim ve tercümanlık bölümlerinde bilgi ve farkındalık düzeyini yükseltmek amacıyla ÇUMS'ye yer verilen derslerin sözlü ve yazılı çeviri alanlarında belirli bir altyapı oluşturulduktan sonra, 5. ve 6. yarıyıllardan itibaren öğretim programlarına yerleştirilmesinin daha faydalı ve etkili olacağı ifade edilebilir. ÇUMS'ye değinilecek derslerin "zorunlu" ders olarak planlanması daha fazla çevirmen adayının bilgilendirilmesi bakımından "seçmeli" ders olarak sunulmasından daha işlevsel olacaktır.

Sektör ihtiyaçlarının da dikkate alındığı ders içerikleri geliştirilmesi konusunda yol gösterici bir işleve sahip olan ÇUMS'ye öğretim programları ve ders katalogları oluşturulurken daha fazla yer verilmelidir. Yukarıda ifade

Şekil 2: Çevirmen edincini oluşturan temel alt-edinçler

edilen öneriler doğrultusunda ÇUMS'nin öğretim programlarında daha fazla yer alması akademi sektör iş birliğinin kuvvetlendirilmesine ve AYÇ ve UMYŞ çalışmalarının hedeflerine katkı sağlayan önemli bir unsur olacaktır. Bu konuda yapılacak yeni araştırmalarda UMYŞ çıktıkları olan meslek standartlarından ve mesleki yeterliliklerden yükseköğretimde öğretim programlarının planlanmasında ve ders içeriklerinin oluşturulmasında, sektörde ise istihdam süreçlerinde nasıl işlevsel olarak faydalanılabileceğine odaklanılabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- N.M.U., E.F.; Veri Toplama- N.M.U., E.F.; Veri Analizi/Yorumlama- N.M.U., E.F.; Yazı Taslağı- N.M.U., E.F.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- N.M.U., E.F.; Son Onay ve Sorumluluk- N.M.U., E.F.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Peer Review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- N.M.U., E.F.; Data Acquisition- N.M.U., E.F.; Data Analysis/Interpretation- N.M.U., E.F.; Drafting Manuscript- N.M.U., E.F.; Critical Revision of Manuscript- N.M.U., E.F.; Final Approval and Accountability- N.M.U., E.F.

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: Authors declared no conflict of interest.

Yazarların ORCID ID'leri / ORCID IDs of the authors

Nazan Müge Uysal 0000-0001-8983-4367

Ensa Filazi 0000-0001-6411-6465

KAYNAKLAR / REFERENCES

Allais, S., Marock, C., and Molebatsi, P. (2014). *The development of occupational standards in English-speaking countries*. Moscow: International Labour Organization. Erişim adresi, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---eu-rope/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_735548.pdf (25 Mart 2024)

- Albir, A. H. (2015). The acquisition of translation competence, competencies, tasks, and assessment in translator training. *META*, 60(2), 256-278.
- Aydınoglu, A.Ç. & Öcalan, T. (25-28 Mart 2015). Coğrafi Bilgi Sistemleri Eğitimlerinin Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterlilikler Açısından İrdelenmesi. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 15. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bowen, G. (2009) Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal* 9(2), 27-40.
- Bulut, A. & Doğan, A. (2022). Türkiye’de toplum çevirmenliği ve hizmet-içi eğitime bakış. Uysal, N.M. & Kuleli, M. (Ed.). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası Akademik Çeviribilim Çalışmaları Kongresi (BAIBU-ICASTIS) Tam Metin Bildiri Kitabı* içinde (ss.1-9). Erişim adresi, <http://icastis.ibu.edu.tr/hakkinda/yayin> (9 Ağustos 2024).
- Çabuk, A. & Çabuk, S.N. (2015). Yüksek öğretim ve mesleki yeterlilik çerçevesi kapsamında coğrafi bilgi sistemlerine ilişkin ulusal meslek hiyerarşisinin tanımlanması üzerine bir öneri. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 7(3), 45-52.
- Directorate-General for Translation. (2011). *Conclusions of the symposium on the translator profile: What skills for a changing market?* Brussels: European Commission.
- Erol, M. A. (2017). *Çeviri piyasası-sektörü, çevirmen yetkinliği ve çeviri eğitimi ilişkilerinde akademik çözümler*. Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Eryılmaz, E. (2020). *Türkiye’de Mahkeme Çevirmenliğinin Durumu ve Çevirmen Meslek Standardı Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Eser, O. (2013). *Çeviri eğitiminde edinç kavramının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Eser, O. (2014). *Çeviri eğitiminde edinç kavramının değerlendirilmesi- Türkiye örneği*. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33), 135-156.
- European Master’s in Translation. (2022). *Competence framework 2022*. Erişim adresi, https://commission.europa.eu/news/updated-version-emt-competence-framework-now-available-2022-10-21_en (7 Haziran 2024).
- European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP); European Training Foundation (ETF); the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) & the UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL). (2013). *Global National Qualifications Framework Inventory*. Turin, Italy: European Training Foundation. Erişim adresi, <https://www.cedefop.europa.eu/en> (25 Mart 2024)
- Filazi, E. (2021). Dil endüstrisi ve çevirmenlik mesleği: çeviribilim bölümü lisans öğrencilerine bir anket uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 14, 63-87.
- Garces, C.V. & Toudic, D. (2015). Technological innovation and translation. Training translators in the EU for the 21st century. *VERBEIA: Journal of English and Spanish Studies*, 0, 183-202.
- İkiz, F. (2023). *Çeviride meslekleşme: Çevirmenler ve çeviri işletme(cileri) açısından çevirmen ulusal meslek standardı ve mesleki yeterlilikler*. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- International Labour Office. (2012). *International Standard Classification of Occupations ISCO-08: Volume I*. Erişim adresi, <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi/uluslararasi-standart-meslek-siniflama-sistemi-isco.aspx> (24 Şubat 2024).
- İstanbul Üniversitesi. (2022, 28 Ocak). *Çeviribilim meslek standartlarını belirliyor*. Erişim adresi, <https://www.istanbul.edu.tr/tr/haber/ceviribilim-meslek-standartlarini-belirliyor> (10 Ağustos 2024).
- T.C. Mesleki Yeterlilik Kurumu [MYK]. 2013. (2013) *Ulusal Meslek Standardı, Çevirmen Seviye 6 (12UMS0274-6)*. Ankara: MYK. Erişim adresi https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=2 (29 Şubat 2024)
- MYK. (2020a) *Ulusal Meslek Standardı, Çevirmen Seviye 6 (12UMS0274-6)*. Ankara: MYK. Erişim adresi https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=,2 (29 Şubat 2024)
- MYK. (2020b). *İşaret Dili Çevirmeni Seviye (6. 20UY0407-6)*. Ankara: MYK. Erişim adresi https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_yeterlilik&view=arama (29 Şubat 2024)
- MYK. (2021, 17 Kasım). *Çevirmen yeterlilikleri değerlendirme toplantısı gerçekleştirildi*. <https://www.myk.gov.tr/tr/haberler/meslek-standartlar-dairesi-bakanl/cevirmen-yeterlilikleri-deerlendirme-toplants-gercekletirildi> (10 Ağustos 2024).
- MYK. (t.y.-a). *Ulusal meslek standardı*. Erişim adresi, <https://www.myk.gov.tr/tr/page/18> (30 Şubat 2024).
- MYK. (t.y.-b). *Mesleki Yeterlilik Kanunu*. Erişim adresi, <https://www.myk.gov.tr/tr/haberler/mevzuat/mesleki-yeterllk-kurumu-kanunu> (30 Şubat 2024).
- Özkaya, E. (2015). Interpreting within the European Qualifications Framework: Turkish experience with the new national standards. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 9(2015/1), 55-68.
- Sarıaltın, H. (2015). Turizm ve otel işletmeciliği programlarında İngilizce eğitiminin ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmesi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 163-188.
- Şan, F. & Koçlu, S. (2021). Çevirmen yeterlilikleri ve akademik çeviri eğitiminin kesişme noktasında ilgi alanı uygulaması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 2085-2110.
- Turoğlu, H. (2023). Amaç ve yeterlilikler perspektifinde 100. Yılda Türkiye’deki Jeomorfoloji Eğitimi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 32, 37-46
- Uysal, N.M. (2017). *Çevirmenlikte meslekleşme ve çevirmen sertifikasyonu*. Gece Kitaplığı: Ankara.
- Uysal, N. M. (2020). Türkiye’de ulusal yeterliliklere dayalı bir çevirmen sertifikasyon sistemine doğru: Süreç nasıl işliyor? *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 146-161.
- Uysal, N. M. (2021a). Çeviri hizmeti sağlama edinci ve meslek edincinin çevirmen ulusal meslek standardındaki yeri: çeviri eğitiminde neden bu edinçlere yer verilmelidir? *Turkish Studies- Language*, 16(2), 1439- 1455.

- Uysal, N.M. (2021b). Ülkemizdeki İngilizce mütercim tercümanlık/çeviribilim programlarında çevirmen edincini geliştirmeye yönelik derslerin yeri, M. Kuleli& C. Çetiner (Ed.), *Çevirmen Eğitiminde Güncel Yaklaşımlar ve Uygulamalar içinde*, (ss.3-35), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Uysal, N.M., Şan, F.& Kahraman-Duru, R. (2022, 29 Eylül-1 Ekim). Meslekleşme ve mesleki yeterlilik (sistemi) çalışmaları konusunda akademideki farkındalık [Panel konuşması]. Erişim adresi: http://icastis.ibu.edu.tr/images/Kongre_Program.pdf (24 Şubat 2024).
- Yılmaz, O. &Atay, B. (2023). Okul psikolojik danışmanlarının beceri boşluğu: ulusal meslek standardı kapsamında bir inceleme. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 308-325.
- Yükseköğretim Kurumu [YÖK], 2023a. *Yükseköğretim Kurumları ve Kontenjanları Kılavuzu*. Erişim adresi <https://www.osym.gov.tr/TR,25658/2023-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> (24 Şubat 2024).
- YÖK, 2023b. *YÖK Lisans Atlası*, Erişim adresi <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> (20 Şubat 2024).
- YÖK, (t.y.-a). *Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı*. Erişim adresi <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi/yeterlikler-cercevesi/avrupa-yeterlilikler-cercevesi-ayc.aspx> (20 Şubat 2024).
- YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı. (t.y.-b). *Hakkımızda*. Erişim adresi <https://uluslararasi.yok.gov.tr/hakkimizda> (20 Şubat 2024).
- YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı. (t.y.-c). *Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi*. Erişim adresi <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=20> (20 Şubat 2024).
- YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı. (t.y.-d). *Avrupa Yükseköğretim Alanı Uyum Projesi*. Erişim adresi <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi.aspx> (20 Şubat 2024).
- YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı. (t.y.-e). *Uluslararası Standard Eğitim Sınıflandırması* Erişim adresi <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi/uluslararasi-standart-egitim-siniflamasi-isced.aspx> (20 Şubat 2024).
- YÖK Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı. (t.y.-f). *Uluslararası Standart Meslek Sınıflama Sistemi/ISCO*. Erişim adresi <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi/uluslararasi-standart-meslek-siniflama-sistemi-isco.aspx> (20 Şubat 2024).

Öğretim programlarının ve ders bilgilerinin incelenmesi amacıyla yapılan doküman analizi için faydalanılan bağlantı adresleri:

- ADANA ALPARSLAN TÜRKİŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.atu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=10&curSunit=11133#>(17 Şubat 2024).
- AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.agri.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=99&curSunit=6173>(17 Şubat 2024).
- AMASYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.amasya.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=91672#>(17 Şubat 2024).
- ANKARA BİLİM ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://ankarabilim.edu.tr/ingilizce-mutercim-tercumanlik-bolumu/ogrenci/mufredat> (17 Şubat 2024).
- ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.hacibayram.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=33&curSunit=9323#>(17 Şubat 2024).
- ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi https://obs.asbu.edu.tr/oibs/ogrsis/mufredat_dersleri.aspx(17 Şubat 2024).
- ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.aybu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=02&curSunit=7228#>(17 Şubat 2024).
- ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi [https://obs.atauni.edu.tr/moduller/dbp/eobs/birimDetay/2812/%C4%B0ngilizce%20M%C3%BCtercim%20ve%20Terc%C3%BCmanl%C4%B1k%20Program%C4%B1%20\(2812\)](https://obs.atauni.edu.tr/moduller/dbp/eobs/birimDetay/2812/%C4%B0ngilizce%20M%C3%BCtercim%20ve%20Terc%C3%BCmanl%C4%B1k%20Program%C4%B1%20(2812))(17 Şubat 2024).
- ATILIM ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://www.atilim.edu.tr/tr/mtb/page/1758/mufredat>(17 Şubat 2024).
- AVRASYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://bologna.avrasya.edu.tr/BilgiPaketi/dersListesi.aspx?id=11410> (17 Şubat 2024).
- BANDIRMA ON YEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.bandirma.edu.tr/oibs/bologna/progCourses.aspx?lang=tr&curSunit=5377>(18 Şubat 2024).
- BARTIN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://ubys.bartın.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=LcU0F!xDDx!Io8b!xBBx!3LOp!8mSRUA!xGGx!xGGx!&culture=tr-TR#> (18 Şubat 2024).
- BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://truva.baskent.edu.tr/bilgipaketi/?dil=EN&menu=akademik&inner=katalog&birim=601> (18 Şubat 2024).
- BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://obs.bingol.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=01&curSunit=2632#> (18 Şubat 2024). <https://obs.bingol.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=01&curSunit=2772#>(4 Ağustos 2024).
- BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi https://bogazici.edu.tr/tr_TR/Content/Akademik/Lisans_Katalogu/FenEdebiyat_Fakultesi/Ceviribilimi_Bolumu(18 Şubat 2024).
- BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi <https://ubys.ibu.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=r4QXx8FHJuOmPQ9UaLXptg!xGGx!xGGx!&culture=tr-TR> (18 Şubat 2024).

BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.btu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=03&curSunit=6339> (18 Şubat 2024).

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://www.cag.edu.tr/tr/fen-edebiyat-fakultesi-ingilizce-mutercim-ve-tercumanlik#fen-edebiyat-fakultesi-ingilizce-mutercim-ve-tercumanlik-ders-programi>(18 Şubat 2024).

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://bilgipaketi.cankaya.edu.tr/Curriculum?ProgramId=157351> (18 Şubat 2024).

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.dogus.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=3805#> (18 Şubat 2024).

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2023-2024g/tr/bolum_10160_tr.html (18 Şubat 2024).

EGE ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/115/2710/932001>(18 Şubat 2024).

<https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/116/2711/932001> (18 Şubat 2024).

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://imt.fsm.edu.tr/Ingilizce-Mutercim-ve-Tercumanlik-Bolumu-Mufredat--Lisans-Ders-Mufredati> (18 Şubat 2024).

GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://www.gibtu.edu.tr/medya/birim/dosya/20230823082510_0a7a7f17.pdf (18 Şubat 2024).

<https://ubys.gibtu.edu.tr/ais/outcomebasedlearning/home/index?id=YyVB3bmi59wFIBpdxHrimQ!xGGx!!xGGx!&culture=tr-tr> (18 Şubat 2024).

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=514#> (18 Şubat 2024).

<https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=511> (18 Şubat 2024).

<https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=520&curSunit=512> (18 Şubat 2024).

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://halic.edu.tr/tr/akademik/fakulteler/fen-edebiyat-fakultesi/ingilizce-mutercim-ve-tercumanlik> (18 Şubat 2024).

İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://trin.bilkent.edu.tr/curriculum/>(19 Şubat 2024).

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

[https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16926&birim=almanca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)&yil=2023](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16926&birim=almanca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__(orgun_ogretim)&yil=2023) (19 Şubat 2024).

[https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=21569&birim=arapca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)&yil=2023](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=21569&birim=arapca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__(orgun_ogretim)&yil=2023) (19 Şubat 2024).

[https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16928&birim=fransizca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)&yil=2023](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=16928&birim=fransizca_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__(orgun_ogretim)&yil=2023)(19 Şubat 2024).

[https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=799708&bid=16929&birim=ingilizce_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=799708&bid=16929&birim=ingilizce_mutercim_ve_tercumanlik__lisans_programi__(orgun_ogretim)) (19 Şubat 2024).

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://tre.29mayis.edu.tr/tr/mutercim-tercumanlik-ingilizce-lisans-ogretim-programi> (19 Şubat 2024).

<https://tra.29mayis.edu.tr/tr/mutercim-tercumanlik-arapca-ders-icerikleri> (19 Şubat 2024).

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.arel.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=117#>(19 Şubat 2024).

İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://ois.atlas.edu.tr/bilgipaketi/eobsakts/ogrenimprogrami/program_kodu/0401001/menu_id/p_17/tip/L/ln/tr/submenuheader/2 (19 Şubat 2024).

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=BolumDersleri&BK=201&DersTuru=0&ln=tr>(19 Şubat 2024).

<https://ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=BolumDersleri&BK=1012&DersTuru=0&ln=tr>(19 Şubat 2024).

<https://ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=BolumDersleri&BK=202&DersTuru=0&ln=tr> (19 Şubat 2024).

İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.beykent.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=01&curSunit=1660#> (19 Şubat 2024).

<https://obs.beykent.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=01&curSunit=1661#> (19 Şubat 2024).

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ubf.gelisim.edu.tr/tr/akademik-bolum-ingilizce-mutercim-ve-tercumanlik-mufredat>(19 Şubat 2024).

İSTANBUL NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ebp.nisantasi.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/197/375/932001> (19 Şubat 2024).

İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://www.okan.edu.tr/uploads/pages/ders-plani-4/muti-ingilizce-2018-19-mufredat.pdf> (19 Şubat 2024).

<https://www.okan.edu.tr/insanvetoplum/sayfa/1562/ders-plani-5/> (19 Şubat 2024).

<https://www.okan.edu.tr/insanvetoplum/sayfa/1560/ders-plani-3/> (19 Şubat 2024).

İSTANBUL SAĞLIK VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://ois.istun.edu.tr/bilgipaketi/eobsakts/ogrenimprogrami/program_kodu/0701001/menu_id/p_28/tip/L/In/tr/submenuheader/2 (20 Şubat 2024).

İSTANBUL TOPKAPI ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://ois.topkapi.edu.tr/bilgipaketi/eobsakts/ogrenimprogrami/program_kodu/050901/menu_id/p_27/tip/L/In/tr/submenuheader/2 (20 Şubat 2024).

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://www.yeniyyuzyil.edu.tr/Bolumler/IngilizceMuterjimTercumanlik/EK2-%202024%20Yeni%20Mu%CC%88fredat.pdf?v=2> (20 Şubat 2024).

İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://itbf.istinye.edu.tr/tr/bolumler/muterjim-tercumanlik/ders-plani> (20 Şubat 2024).

İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://dti.ieu.edu.tr/tr/curr> (20 Şubat 2024).

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obsyeni.kafkas.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2&curSunit=934#> (20 Şubat 2024).

KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://www.istiklal.edu.tr/muterjim/ogretim-programi?lang=tr-TR> (20 Şubat 2024).

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://ceviribilim.ksu.edu.tr/depo/belgeler/KS%C3%9C%20%C4%B0ngilizce%20M%C3%BCtercim%20ve%20Terc%C3%BCmanl%C4%B1k%20Ders%20%C4%B0%C3%A7erikleri_2311162156120270.pdf (20 Şubat 2024).

KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://bilgipaketi.kapadokya.edu.tr/Pages/Courses.aspx?lang=tr-TR&academicYear=2021&facultyId=7&programId=3&menuType=unit> (20 Şubat 2024).

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.kmu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=20&curSunit=12588#> (20 Şubat 2024).

<https://obs.kmu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=20&curSunit=12590#> (20 Şubat 2024).

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=89250#> (20 Şubat 2024).

<https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=89248#> (20 Şubat 2024).

<https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=89253#> (20 Şubat 2024).

<https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1&curSunit=89252#> (20 Şubat 2024).

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://mtb.klu.edu.tr/dosyalar/birimler/mtb/dosyalar/dosya_ve_belgeler/imt_egitim_plani_2021-22__yeni_.pdf/https://ebp.klu.edu.tr/Bolum/BolumDetay/15 (20 Şubat 2024).

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.karatay.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=10&curSunit=5741#> (20 Şubat 2024).

<https://obs.karatay.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=15&curSunit=5852#> (20 Şubat 2024).

KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.dpu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=26&curSunit=90907381#> (20 Şubat 2024).

MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.ozal.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=05&curSunit=1654#> (20 Şubat 2024).

MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<http://katalog.mcby.edu.tr/Site/SourceStructure.aspx?ProgramID=1680&lang=1#3837> (20 Şubat 2024).

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://www.artuklu.edu.tr/muterjim-tercumanlik/tr-ders-icerikleri> (20 Şubat 2024).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://meobs.marmara.edu.tr/ProgramTanitim/insan-ve-toplum-bilimleri-fakultesi/almanca-muterjim-ve-tercumanlik-1468-1091-0> (20 Şubat 2024).

<https://meobs.marmara.edu.tr/ProgramTanitim/fen-edebiyat-fakultesi/ingilizce-muterjim-ve-tercumanlik-1298-938-0> (20 Şubat 2024).

<https://meobs.marmara.edu.tr/ProgramTanitim/fen-edebiyat-fakultesi/fransizca-muterjim-ve-tercumanlik-1297-937-0> (20 Şubat 2024).

MERSİN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://oibsr.mersin.edu.tr/bologna/?id=/programme°ree=12&program=153> (20 Şubat 2024).

<https://oibsr.mersin.edu.tr/bologna/?id=/programme°ree=12&program=156> (20 Şubat 2024).

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.mu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=Ede&curSunit=3851#> (20 Şubat 2024).

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ydyo.omu.edu.tr/tr/akademik/bolumler/aranca-muetercim-tercumanlik-anabilim-dali/ARAP%C3%87A%C3%92M%C3%92CTERC%C4%B0M%20TERC%C3%92CMANLIK%20ANAB%C4%B0L%C4%B0M%20DALI%20%C3%96%C4%92ERET%C4%B0M%20PROGRAMI.pdf> (20 Şubat 2024).

OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.osmaniye.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1003&curSunit=5671#> (21 Şubat 2024).

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ebs.sabis.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/37152> (21 Şubat 2024).

<https://ebs.sabis.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/37149> (21 Şubat 2024).

SAMSUN ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.samsun.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=5&curSunit=5066#>(21 Şubat 2024).

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

https://bologna.selcuk.edu.tr/tr/Dersler/edebiyat-mutercim_tercumanlik-mutercim_tercumanlik-lisans (21 Şubat 2024).

https://www.selcuk.edu.tr/Birim/mutercim-tercumanlik/yabanci_diller_yo-mutercim_tercumanlik/17410/aranca-mutercim-ve-tercumanlik-anabilim-c-52695(21 Şubat 2024).

SIİRT ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://mutercimtercumanen.siirt.edu.tr/detay/ders-icerikleri/517326290.html>(21 Şubat 2024).

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.cumhuriyet.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=31&curSunit=10310#> (21 Şubat 2024).

TRABZON ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://ubys.trabzon.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?culture=tr-TR> (21 Şubat 2024).

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://eos.trakya.edu.tr/Pages/CoursePlan.aspx?lang=trTR&academicYear=2018&facultyId=12&programId=6&menuType=unit> (21 Şubat 2024).

<https://eos.trakya.edu.tr/Pages/CoursePlan.aspx?lang=trTR&academicYear=2018&facultyId=12&programId=8&menuType=unit> (21 Şubat 2024).

<https://eos.trakya.edu.tr/Pages/CoursePlan.aspx?lang=trTR&academicYear=2018&facultyId=12&programId=7&menuType=unit>(21 Şubat 2024).

TOROS ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://toros.edu.tr/bologna/programlar/program/407> (21 Şubat 2024).

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://sis.uskudar.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=01&curSunit=1153#> (21 Şubat 2024).

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://obs.yasar.edu.tr/oibs/bologna/progCourses.aspx?lang=tr&curSunit=401144> (21 Şubat 2024).

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://fenedebiyat.yeditepe.edu.tr/tr/ceviribilim/dersler> (21 Şubat 2024).

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, Erişim adresi

<https://bde.yildiz.edu.tr/lisans-ogretim-plani> (21 Şubat 2024).

Atf biçimi / How to cite this article

Uysal, N.M., Filazi, E. (2024). (2024). The incorporation of the national occupational standard for translator/interpreter (level 6) into the course structure diagrams of translation and interpreting departments: are future translators and interpreters informed about the standard?. Istanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi- Istanbul University Journal of Translation Studies, 21, 113–130. <https://doi.org/10.26650/iujts.2024.1498715>